

BOEKBESPREKING

Met de hand. Een culturele geschiedenis van de soloseks.

Dr. Mels van Driel

Door: Jan Humblet

Mels van Driel (1954) is als uroloog en seksuoloog verbonden aan het Universitair Medisch Centrum Groningen. Zoals de auteur zelf zegt, beoogt hij met zijn boek het taboe op masturbatie de wereld uit te krijgen of... “in elk geval, allerlei onzin over masturbatie uit de wereld weten te helpen.” Een hele onderneming als men weet tegenover welke muur van normering, controle, mythes en vooroordelen het gevecht moet worden geleverd.

Dat er op masturbatie een duidelijk taboe rust blijkt o.m. uit recent Nederlands onderzoek (2003) waarin zelfbevrediging met stip op nummer 1 staat, gevolgd door erectieproblemen en geslachtsziekten. In een National Survey of British Sexual Attitudes and Lifestyles vermeden de onderzoekers zelfs een directe vraag naar masturbatie omdat dit voor de ondervraagden als smakeloos en gênant zou overkomen. Ze gebruikten dus maar als omfloerste omschrijving: “genitaal contact met een man (vrouw), waarbij het niet gaat om geslachtsgemeenschap, bijvoorbeeld het stimuleren van geslachtsorganen met de hand, maar niet leidend tot vaginale, orale of anale gemeenschap”.

In de Oudheid waren de meningen enigszins verdeeld. De invloedrijke Griekse arts en filosoof Hippocrates verbond masturbatie met ruggenmergtering en verzwakking van het menselijk lichaam. Zijn collega Galenus, lijfarts van keizer Marcus Aurelius verdedigde een tegengestelde opvatting: “geslachtsverkeer en masturbatie dienden om het lichaam gezond te houden en te beschermen tegen ondermijnende gifstoffen. Onthouding zou volgens hem waanzin en toevallen tot gevolg hebben”.

De klassieke godsdiensten zijn duidelijk afwijzend. Genesis begint met “gaat en vermenigvuldig u”, dit is precies het tegengestelde van het zogenaamde verspillen van zaad! De Talmoed, het belangrijkste boek binnen het Jodendom, windt er geen doekjes om: het is de ongetrouwde mannen zelfs verboden de penis vast te houden tijdens het urineren. “Zonder handen” luidt de waarschuwende kreet. Beter slecht gemikt dan een slechte gewoonte aangeleerd! Volgens sommigen zou de besnijdenis (naast andere redenen) hier o.m. ook verband mee houden omdat besneden mannen kunnen urineren zonder de voorhuid terug te schuiven. Bij geslachtsverkeer mag de penis wel vastgehouden worden om in de vagina te brengen. Kortom het verspillen van levenswekkend zaad moet ten allen prijze vermeden worden. Voor vrouwen ligt de kwestie daarom anders. Volgens de rabbijn, geleerde, arts en filosoof Maimondes (1135-1204) mag de vrouw masturberen, gezien er hierbij geen zaad wordt verspild.

Voor de katholieke kerk is zelfbevrediging een zware zonde omdat geslachtelijke vermogens buiten het voortplantingsdoel worden gebruikt. Een paar concretisering:

In 1842 publiceerde de invloedrijke trappist en arts pater J.C. Debreyne een artikel waarin hij, naast alle mogelijke kwalen ten gevolge van masturbatie, ook adviezen ter preventie formuleert: alleen op de zij slapen, nooit op de rug, op ijsblokjes zuigen, koude douches nemen, enz. In 1975 verklaarde paus Paulus IV:

”masturbatie is een zware zonde, ook al is het niet mogelijk ondubbelzinnig aan te tonen dat de Heilige Schrift deze zonde als zodanig uitdrukkelijk afwijst.”

In de islam lopen de meningen uiteen. Men is geen fan van, maar gedogen kan om groter onheil te voorkomen, voornamelijk overspel en homoseksualiteit bij langdurige eenzaamheid of isolatie zoals in gevangenissen.

Wie denkt dat de Verlichting (Aufklärung, 18de eeuw), met het primaat van het rationele denken, met vertrouwen in de natuur en een moraal die los wordt gemaakt van haar godsdienstige basis (“morale laïque”), zich “verlicht” zou opstellen tegenover masturbatie komt bedrogen uit. Als leidinggevende filosoof van de Verlichting was Immanuel Kant (1724-1804) mordicus tegen. Seks was bedoeld voor de instandhouding van de soort en masturbatie was ook in zijn ogen erger dan zelfmoord. “Een mens verliest zijn persoonlijkheid en ontzegt zich iedere vorm van zelfrespect als hij zijn eigen lichaam slechts als middel gebruikt om een dierlijke behoefte te bevredigen”.

Wat met de geschiedenis van de geneeskunde? Bij gebrek aan kritisch wetenschappelijke methodiek werden de standpunten van de geneeskunde in de 18de en de 19de eeuw sterk beïnvloed door de godsdienst en de toenmalige filosofie en vice versa. De Zwitserse arts Tissot (1728-1797) en zijn Engelse tijdgenoot, de chirurg John Marten, schreven echte bestsellers over de verschrikkelijke gevolgen van masturbatie. In het klassieke rijtje figureren aambeien, obstipatie, epilepsie, tuberculose, doofheid, ruggenmergkwalen, hysterie enz. John Marten maakte zelfs zijn eigen farmaceutische industrie als ontwerper van allerlei middeltjes zoals vaginale druppeltjes, peniszalfjes en poedertjes om zelfbevrediging te beteugelen. Alle remedies waren nochtans niet even onschuldig. Ter behoeding van soloseks ontwierp men peniskorsetjes, voerde men castraties uit, plaatste men een ring door de voorhuid, ging men over tot het dichtnaaien of afbinden van de bloedtoevoer naar de testikels, bij vrouwen werd de clitoris verwijderd (clitoridectomie). Tussen 1856 en 1932 patenteerde de U.S. Patent Office 33 nieuwe apparaten om masturbatie te voorkomen.

Hoe komen we dan vandaag tot een meer bezadigde en realistische beoordeling van het fenomeen? In de eerste plaats door de meer wetenschappelijke inzichten van de geneeskunde die konden aantonen dat alle ziekten die toegeschreven werden aan masturbatie in feite op geheel andere oorzaken berustten. Verder kwamen er van uit de V.S. na de tweede wereldoorlog de onderzoekingen van dokter Alfred Kinsey die met grootschalige bevraging kon aantonen dat bij 88% van de leeftijdscategorie van 16- tot 20-jarigen soloseks voorkwam, al werd hem deze boodschap niet door iedereen in dank afgenomen. In de zestiger jaren verschenen de bestsellers van Masters en Johnson die onder het motto “use it or lose it” zelfbevrediging promoveerden. De slinger bewoog naar het andere extreem: “In de negentiende eeuw was masturbatie een ziekte, en niet-masturberen de behandeling. Voor Masters en Johnson was niet-masturberen een ziekte en masturbatie de behandeling!” De seksuele revolutie en vele sekssites op het internet banaliseerden het onderwerp. De meeste artsen zijn er vandaag ook van overtuigd dat masturbatie in principe een vrij onschuldig verschijnsel is, met Shakespeare zouden we kunnen zeggen “much ado about nothing”.

Voor de lezer van *Prostaatinfo* is het zeker interessant te weten dat de auteur ook enkele onderzoeken bespreekt waarin gezocht wordt naar een mogelijk verband tussen de frequentie van ejaculeren en de kans op zowel goedaardige prostaatvergroting als prostaatkanker. Een studie van het Amerikaans Kankerinstituut (begin jaren negentig) vroeg aan bijna 30.000 mannen van 46 tot 81 jaar hoe vaak ze tot ejaculatie kwamen toen ze 20-plus en 40-plus waren. Ook werd gevraagd hoe vaak men vandaag in 1991, het jaar waarop het onderzoek begon, ejaculeerde. Na acht jaar follow-up hadden uiteraard een aantal mannen prostaatkanker ontwikkeld, maar zij die vaker ejaculeerden toonden geen verhoogd risico op kanker. Bij mannen met het hoogst aantal ejaculaties d.i. meer dan 20 maal per maand, werd zelfs een verminderd risico geconstateerd. In andere studies werden deze bevindingen gerelativeerd, anders genuanceerd en voor bepaalde leeftijdscategorieën zelfs tegengesproken. Kortom met wetenschappelijke zekerheid kan men geen duidelijke uitspraken doen. Mels van Driel besluit daarom wijselijk:

“Welnu, bij zo veel onzekerheid hoeft niemand zijn gewoontes aan te passen. Er zal waarschijnlijk nooit duidelijkheid komen. Voor een echt goede studie moeten twintigers een jaar of veertig gevolgd worden, steeds hun testosteron laten bepalen, hun seksuele gedrag bijhouden en monsters van hun prostaat laten nemen. Wie is zo gek om zich daarvoor te lenen? En welke uroloog heeft zo lang de tijd?

In deze kwestie komt er geen ‘laatste oordeel’.

Mels van Driel, *Met de hand. Een culturele geschiedenis van de soloseks*. Amsterdam-Antwerpen, De Arbeiderspers, 2010, prijs: 25 euro, ISBN 978 90 295 7211 8.